

Huishoudelijk reglement voor het Invaliedenhuis te Leiden

<https://hdl.handle.net/1874/234474>

mm 10884

BR.1867. I.15.

1867, 15.

HUISHOUDELIJK REGLEMENT

VOOR HET

INVALIDENHUIS TE LEIDEN.

HUISHOUDELIJK REGLEMENT

VOOR HET

INVALIDENHUIS TE LEIDEN.

ART. 1.

In overeenstemming met de bepalingen van het „Reglement van inrichting, beheer en administratie van het Invalidenhuis”, is de Kommandant onder toezicht van en behoudens zijne verantwoordelijkheid aan den Raad van Administratie, belast met het dagelijksch bestuur over en de handhaving van orde en tucht in het Huis.

Met betrekking tot de belangen van het Huis en tot hetgeen strekken kan, om het de invaliden daarin aangenaam te maken, doet hij de noodige voorstellen aan den Raad.

ART. 2.

In verband met de verantwoordelijkheid van den Raad, als voerende de Directie over het Huis, zijn de komman-

dant en het overige personeel gehouden, om aan den Raad of aan een of meer zijner leden alle gevraagde inlichtingen te verschaffen.

ART. 3.

Buitengewone en eene spoedige beslissing vorderende gebeurtenissen uitgezonderd, waaromtrent onverwijld wordt gerapporteerd, dient de Kommandant dagelijks, 's morgens vóór 11 uren, aan den Voorzitter van den Raad een schriftelijk rapport in, vermeldende de sterkte, de zieken, de gestraften, de verlofgangers en alle bijzondere voorvallen van den vorigen dag.

ART. 4.

De Kommandant zorgt, dat het personeel van het Huis bekend zij met alle bepalingen uit de reglementen, zoowel voor het Fonds ter aanmoediging en ondersteuning van den gewapenden dienst, als uit de bijzondere voor het Huis bestaande voorschriften, voor zoover daarin omschreven worden de voorwaarden van toelating tot en ontslag uit het Huis, de rechten of bevoegdheden en verplichtingen der daarin opgenomen personen en de voorschriften tot handhaving van orde en tucht.

Een tot dat doel gemaakt uittreksel dier reglementen wordt daartoe aan elken persoon, bij diens opname in het Huis, en voorts eens in de maand aan het gezamenlijke personeel, voorgelezen.

ART. 5.

De Kommandant draagt zorg, dat aan ieder in het Huis al het hem toekomende aan voeding, betaling, kleeding, bewapening, equipmentstukken, slaapfournituren enz., in behoorlijke hoeveelheid en hoedanigheid en op den bepaalden tijd worde verstrekt.

ART. 6.

De Kommandant is verantwoordelijk voor de aanwezigheid en het behoorlijke onderhoud der kleederen, meubelen, slaapfournituren enz., welke tot den inventaris van het Huis behooren, en houdt daarvan de noodige registers.

ART. 7.

De Kommandant draagt zorg voor het behoorlijke onderhoud en de reinheid van de tot het Huis behorende gebouwen, zalen, kamers, binnenplaatsen, tuinen enz.

ART. 8.

In verband met het bepaalde bij de Artikels 5, 6 en 7 houdt de Kommandant de noodige inspecties, en zorgt voor het merken en nummeren van wapening, kleeding, equipmentstukken en slaapfournituren, voor zoover als noodig is voor de richtige contrôle over het onderhoud en over den voor de verschillende voorwerpen bepaalden tijd van dienst. Verder rapporteert hij en doet hij de noodige voor-

stellen aan den Raad omtrent de vereischte herstellingen en vernieuwingen, welke voor rekening van het Huis, alsmede van die, welke, ontstaan ten gevolge van opzettelijke beschadiging, verwaarloozing of zoekmaking, ten koste van de daaraan schuldigen moeten geschieden.

De daarvoor gevorderde vergoeding vindt plaats door inhouding van de helft der soldij of geldelijke belooning.

ART. 9.

De Kommandant houdt een dagboek van de meldenswaardige gebeurtenissen en werkzaamheden in het Huis, alsmede een stamboek en een strafregister van de invaliden.

ART. 10.

De Kommandant zorgt bij opname, vertrek, overlijden of wel bij het vermissen van invaliden, voor de noodige aangifte, zoowel voor de registers van den Burgerlijken Stand als voor de bevolkingsregisters.

ART. 11.

De Kommandant draagt zorg, dat de gewone diensten voor het Huis, zooals het betrekken van de wacht, het toezicht in de keuken, het verrichten van corveën en dergelijke, volgens een dienstrooster gelijkelijk worden verdeeld over de invaliden, die daartoe de noodige kracht en geschiktheid bezitten.

Hij doet de vereischte voorstellen aan den Raad tot aan-

vulling van het dienstkader, en tot aanstelling van een kok en van de noodige oppassers, om de invaliden behulpzaam te zijn.

Hij bepaalt de tenue van den dag.

ART. 12.

Behoudens goedkeuring van den Raad heeft de Kommandant de bevoegdheid, om het verrichten van diensten tot onderhoud van de gebouwen, van het meubilair en van de kleeding, zooals timmeren, schilderen, metselen, smeden, witten, teeren, boekbinden, kleër- en schoenmaken, herstellen van stroozakken en matrassen enz., tegen eenige geldelijke belooning optedragen aan de daarvoor geschikte en daartoe gezinde invaliden.

ART. 13.

Voor rekening van het Huis wordt een barbier aangesteld.

ART. 14.

De gelden, benoodigd voor de menage en de soldijen, worden door den Raad aan den Kommandant verstrekt en door dezen aan den Raad verantwoord.

De soldijen worden dagelijks uitbetaald.

De rekeningen voor leverantiën en werkzaamheden ten behoeve van het Huis worden driemaandelijks, op quitanties in duplo, door den Raad voldaan.

ART. 15.

De onderkommandant staat den Kommandant ter zijde in het voeren der administratie van het Huis, en kan door dezen, met goedkeuring van den Raad, met bijzondere diensten te dier zake, alsmede met het bijhouden van eenige registers, worden belast.

ART. 16.

Met goedkeuring van den Kommandant regelt de onderkommandant de dagelijksche inkoop en voor de menage, gelast volgens dienstrooster den dagelijkschen dienst der invaliden, en zorgt voor het wasschen der linnen kleeding en equipementstukken, tafel- en beddelakens enz.

Dat wasschen geschiedt voor rekening van het Huis.

ART. 17.

Bij ontstentenis van den Kommandant wordt diens gezag uitgeoefend door den onderkommandant, die dan voor de naleving der voorschriften aansprakelijk is.

De Kommandant en de onderkommandant verstaan zich onderling, om zoo min mogelijk gelijktijdig uit het Huis afwezig te zijn.

ART. 18.

Zonder verlof van den Raad mag de Kommandant noch de onderkommandant zich buiten de gemeente ophouden.

Het verlof daartoe, den tijd van vier dagen en vier nachten niet te boven gaande, kan voorloopig door den voorzitter van den Raad worden toegestaan. In geen geval wordt dusdanig verlof aan den Kommandant en aan den onderkommandant gelijktijdig verleend.

De Kommandant heeft de bevoegdheid, om aan de invaliden een verlof tot verblijf buiten het Huis of buiten de gemeente toe te staan, mits niet te bovengaande den tijd van vier dagen en vier nachten. Voor verloven van langeren duur is de toestemming noodig van den voorzitter van den Raad. In geen geval wordt aan een invalide voor langeren tijd dan één maand verlof verleend.

Diegenen, welke langer dan 14 dagen met verlof afwezig zijn, genieten van den 15^{den} dag tot en met den dag hunner terugkomst in het Huis slechts de helft hunner soldij.

ART. 19.

Aan iederen invalide wordt verstrekt eene afzonderlijke slaapkrib, voorzien van eene paardenharen matras en hoofdeluw, een stroozak, een strooien hoofdkussen, twee linnen beddelakens en twee wollen dekens, alsmede een afzonderlijk kastje met sluiting tot berging van zijne goederen.

De kribben en kastjes worden voorzien van etiketten, aangevende den naam en het wapennummer der gebruikers.

De onderofficieren bekomen gordijnen voor hunne kribben, en worden, van de korporaals en manschappen afgezonderd, gehuisvest. Invaliden, wier ziels- of lichaamstoestand vordert, hen van anderen af te zonderen, worden mede afzonderlijk gehuisvest.

Gedurende de wintermaanden wordt aan de Invaliden één wollen deken meer verstrekt.

ART. 20.

De kok en de oppassers deelen in de menage der invaliden en genieten door den Raad te bepalen weekgelden.

De oppassers moeten, en de kok zal zoo mogelijk, in het Huis wonen.

Aan hen worden slaapkribben, kastjes en slaapfournituren verstrekt, als voor de invaliden is toegestaan. Hunne slaapplaatsen worden in dier voege aangewezen, dat zij over de infirmerie en over de slaapzalen zijn verdeeld naar gelang van de eischen van den dienst, en zoo dat overal, waar het noodig mocht zijn, hulp kan worden verleend.

ART. 21.

Voor het geval, dat tot aanvulling van het dienstkader, personen zijn aangesteld, die niet tot de invaliden van het Huis behooren, zullen op hen van toepassing zijn alle voor de invaliden van gelijken graad bestaande bepalingen betreffende voeding, kleeding, bewapening, huisvesting, ligging, orde en tucht.

Bij de voordracht van den Raad aan het Hoofdbestuur, te Amsterdam, tot goedkeuring van de benoeming dier personen, wordt tevens een voorstel ingediend betreffende het bedrag der aan hen toe te kennen geldelijke belooning.

ART. 22.

Aan ieder in het huis aanwezigen persoon, die in de menage is, wordt voor rekening van het Huis dagelijks verstrekt:

's morgens, des winters te 8 $\frac{1}{2}$ en gedurende de overige maanden te 8 uren, boterhammen met koffie;

's middags 12 uren, koffie;

's namiddags 3 uren, soep, vleesch of (des Vrijdags) visch met groenten en aardappelen;

's namiddags 5 uren, thee;

's avonds, des winters te 8 en gedurende de overige maanden te 9 uren, driemaal in de week gekookte karnemelk met gort of rijstebrij met stroop, en de andere avonden boterhammen met koffie.

Met *winter* wordt bedoeld, het tijdperk van 1 November tot 1 April.

ART. 23.

De kommandant en de onderkommandant wijden hunne bijzondere zorgen aan de goede voeding, gepaard met eene smakelijke bereiding en de gevorderde verscheidenheid in de keuze der spijzen.

Om daartoe te geraken, kan worden beschikt per man en per dag over:

0.015 kilogr. gemalen koffie.

0.006 „ thee.

0.6 „ brood.

0.05 „ boter.

0.025 „ id. bovendien, als er visch wordt gegeten.

0.04 „ rijst voor de soep of de nader te noemen hoeveelheid groene erwten.

0.05 „ rijst voor de rijstebrij of

0.05	kilogr.	gort voor de karnemelksche pap.
0.025	"	stroop voor de rijstebrij of karnemelksche pap
0.025	"	zout.
0.25	"	vleesch of
0.2	"	spek of worst of
0.35	"	visch.
0.025	"	rundervet of
0.02	"	reuzel.
1.5	liter	aardappelen of
0.45	"	boonen of erwten.
0.25	"	groene erwten voor soep.
0.5	"	bier bij het middagmaal.
0.06	"	melk voor de koffie.
1	"	karnemelk.
1	"	melk voor de rijstebrij.
voor 2 cent groenten.		
"	1/2 cent	azijn, olie, mostaard enz.

ART. 24.

Op de voor het ochtend-, middag- en avondmaal bepaalde uren komen alle in het huis behoorende invaliden, uitgezonderd de verpleegden in de infirmerie, de kwartierzieken bedoeld bij Art. 24, de gestraften met strengarrest, en de door dienst verhinderden, in de eetzaal te zamen, ten einde onder het toezicht van de gegradueerden ordelijk het eten te nuttigen.

Het overschietende eten mag niet uit de eetzaal worden medegenomen: het moet verzameld en ten voordeele der menage verkocht worden.

De kommandant doet ten strengste toezien op de handhaving der bepaling, dat het overschietende eten niet buiten het Huis mag worden gebracht, ten einde te voorkomen, dat de verstrekte voeding, in plaats van genuttigd, bespaard en buiten het Huis verkocht wordt.

ART. 25.

De behandeling der zieken vindt plaats voor rekening van en in het Huis, in eene afgezonderde infirmerie door eenen daartoe benoemden genees- en heelkundige, die dagelijks bepaalt, welke zieken in de algemeene menage deelnemen, en welke in de termen vallen van bijzondere, door hem voor te schrijven, voeding.

Hij bepaalt tevens, in overleg met den kommandant, in hoeverre de kwartier- of lichte zieken en de gebrekkigen van de gewone diensten dienen vrijgesteld te worden, en aan de algemeene tafel kunnen, of wel afzonderlijk in de slaapzalen of -kamers moeten eten.

De verpleegden in de infirmerie genieten slechts de helft van hunne soldij of geldelijke belooning.

ART. 26.

De overledenen worden op eene gepaste wijze begraven met in achtneming der aan hunne graden en decoratiën toekomende militaire eerbewijzen, tenzij door de overledenen mocht zijn verlangd, om zonder die eerbewijzen begraven te worden.

De begrafenis-kosten der invaliden komen ten laste der uitgaven voor de infirmerie.

ART. 27.

Van de door overledenen nagelaten goederen worden door den kommandant inventarissen in duplo opgemaakt.

De nalatenschappen worden zooveel mogelijk na aanzuivering der schuld, die de overledene aan het Huis heeft, tegen overlegging van een authentiek bewijs van erfrecht en van eene volledige quitantie, aan de rechthebbenden afgegeven.

De evenbedoelde documenten blijven met een exemplaar van den inventaris in het archief van het Huis bewaard.

Het tweede exemplaar van den inventaris wordt afgegeven aan wien het behoort.

Wordt de nalatenschap niet opgeëischt of zien de erfgenamen van de aanvaarding af, dan wordt het saldo aan het Hoofdbestuur verantwoord.

ART. 28.

De Raad regelt de wijze waarop wordt voorzien in godsdienstige opleiding en toespraak der invaliden.

Hij neemt tevens maatregelen ter aankweeking van kennis en beschaving onder hen.

In en voor rekening van het Huis wordt eene boekerij in stand gehouden en door aankoop van nuttige boeken en tijdschriften aangevuld.

De kommandant regelt het toezicht over en het gebruik van de boekerij.

ART. 29.

De aan de Invaliden op te leggen straffen zijn:

1°. *Gewoon arrest*, gedurende hoogstens veertien achtereenvolgende dagen en nachten.

2°. *Streng arrest*, gedurende hoogstens acht achtereenvolgende dagen en nachten.

3°. Verwijdering uit het Huis.

Het gewoon-arrest bestaat in het verbod om gedurende den straftijd zich buiten het Huis te begeven; het streng-arrest in opsluiting in eene straffkamer.

De straffkamer moet voorzien zijn van eene slaappleats met stroozak en strooien hoofdkussen, alsmede met de toegestane wollen dekens.

De gestraften met streng-arrest worden gedurende minstens één uur daags op de opene binnenplaats of, bij ongunstig weder, in de overdekte binnenruimte van het Huis in de gelegenheid gesteld, zich te bewegen; terwijl inmiddels de straffkamer wordt gereinigd en gelucht.

In de straffkamer mag niet gerookt worden. De met streng arrest gestraften moeten buiten omgang blijven met andere personen, behalve met de over hen gestelden van het dagelijksch dienstpersoneel, dat o. a. belast is met het brengen van het eten in de straffkamer.

De kommandant heeft het recht om gewoon arrest op te leggen voor een tijd van niet meer dan vier achtereenvolgende dagen en nachten.

Het opleggen van zwaardere straffen geschiedt onder goedkeuring van den Raad.

In afwachting van die goedkeuring heeft de kommandant het recht, om de strafschuldigen voorloopig binnen het Huis te consigneeeren of des onvermijdelijk, zooals in gevallen van wederspanningheid of storing van de orde, zoolang die onvermijdelijkheid bestaat, in de straffkamer te doen opsluiten.

Als beginsel geldt, dat de straffen, als verbeteringsmaat-

regelen, met strenge rechtvaardigheid moeten toegepast worden: aanvangende met de oplegging der minste straffen, moeten zij bij herhaling van strafschuldigheid in opklimmende orde worden verzwaard; tenzij de aard der bedreven feiten en de wijze van onderwerping aan of van verzet tegen het ondergaan der straffen noodzaken mochten tot afwijking van dien regel en tot dadelijke toepassing der zware straf.

Bij herhaald wangedrag en gebleken onverbeterlijkheid, en voorts in het algemeen, indien zulks in het belang van de orde en tucht onvermijdelijk wordt geacht, wordt, behoudens goedkeuring van het Hoofdbestuur, overgegaan tot verwijdering uit het Huis.

ART. 30.

Indien gegradueerden, tot het dienstkader behoorende, zich strafschuldig maken, en de toepassing der straf van gewoon-arrest niet tot de gewenschte verbetering heeft geleid, worden zij, alvorens zwaardere bestraffing, uit het kader ontslagen.

Vallen in die termen invaliden, die ter aanvulling van het kader door den Raad zijn gegradueerd of tot hoogere graden zijn bevorderd, dan zij bij de opname in het Huis bezaten, dan worden deze, vóórdat de straf van streng-arrest op hen wordt toegepast, gedegradeerd of tot hun vroegeren graad teruggesteld.

ART. 31.

Bij het bemerken van brand is ieder in het Huis gehouden, om daarvan onverwijld kennis te geven aan de wacht, aan den kommandant en aan den onderkommandant.

Ingeval van brand in het Huis, doet de kommandant daarvan verwittigen den naastbijwonende brandmeester en de politie, alsmede de leden en den secretaris van den Raad.

ART. 32.

In afwachting van de noodige hulp neemt de kommandant alle gevorderde maatregelen tot beteugeling van den brand en tot beveiliging van personen en goederen, waartoe steeds een extincteur in dadelijk bruikbaren staat in het Huis zal moeten gereed zijn.

SLOTBEPALING.

Dit reglement treedt in werking op den 1sten Januari 1876, en moet binnen vijf jaren worden herzien.

Vastgesteld in de Vergadering van den Raad van Administratie van het Invalidenhuis, te Leiden, op den 16^{den} October 1875.

P. C. LIBRECHT LEZWIJN.

Voorzitter.

J. v. LEEUWEN Az.

Secretaris.

Aldus goedgekeurd in de Vergadering van het Hoofdbestuur van het Fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de Gewapende Dienst in de Nederlanden, te Amsterdam, den 22sten December 1875.

J. W. H. RUTGERS v. ROZENBURG.

President.

J. J. KLUPPEL.

Secretaris.

LEIDEN, BOEKDRUKKERIJ VAN E. J. BRILL.